

O ZJAWISKACH OBUMIERANIA LARW *DREPANIDOTAENIA LANCEOLATA* (B L O C H) W NIEKTÓRYCH ŻYWICIELACH POŚREDNICH

W toku obserwacji nad populacjami larw *Drepanidotaenia lanceolata* (Bloch), autorka zauważyła zjawisko obumierania larw w jamie ciała niektórych gatunków żywicieli pośrednich tego tasiemca. W literaturze dotyczącej larw tasiemców opisane jest zjawisko obumierania procerkoidów *Ligula colymbi* Zeder w żywicielu pośrednim *Cyclops gracilis* Lillieb (Dubinina, 1950). Interpretacja tego zjawiska przez Dubininę (obumieranie dojrzałych procerkoidów na skutek niedostania się do następnego żywiciela we właściwym czasie) nie da się w pełni zastosować do obumierania larw *Drepanidotaenia lanceolata* (Bloch).

Obserwacji dokonano zimą 1955-56 r. oraz wiosną i jesienią 1955 r. Stosowano metodę indywidualnej hodowli żywicieli pośrednich (Michajłow, 1953, Kisielewska, 1955), co pozwoliło na wyróżnianie poszczególnych larw w każdej populacji i śledzenie ich losów.

Spośród 15 badanych gatunków żywicieli pośrednich — *Copepoda*, trzy z rodziny *Diaptomidae* nie zarażały się w ogóle, z pozostałych zaś gatunków z rodziny *Cyclopidae*, zaobserwowano zjawisko obumierania larw u następujących: *Cyclops strenuus* Fischer, *C. vicinus* Ulj., *C. furcifer* Claus, *Eucyclops serrulatus* s. str. Fischer, *E. macruroides* (Lillieb), *E. macrurus* G. O. Bars, *Macrocyclus viridis* Jurine i *M. albidus* (Jurine).

W jamie ciała niewielkiej liczby okazów *Macrocyclus fuscus* (Jurine), *Mesocyclops leuckarti* (Claus), *Eucyclops speratus* (Lillieb), i *Diacyclus bicuspidatus* (Claus) obumierania larw nie obserwowano.

Autorka obserwowała obumieranie larw w różnych etapach ich rozwoju, wysuwa też przypuszczenie, że zjawiska te w każdym przypadku mają nieco inne podłoże i wymagają osobnej interpretacji.

Najczęściej obserwowano obumieranie larw w postaci kulistej, bądź postaci z obwódką (Kisielewska, 1955). Rzadziej obumierały larwy w okresie poprzedzającym wpuklenie wykształconego już skoleksa oraz normalnie uformowanych cercocyst. Przy tym obumieranie larw na określonym etapie rozwoju związane było z gatunkiem żywiciela.

Zaobserwowano także cztery przypadki nienormalnego rozwoju larw.

Analiza przyczyn obumierania larw doprowadziła do następujących wniosków: a) zasięg tego zjawiska i procent obumierających larw nie są bezpośrednio i wyłącznie związane z liczebnością populacji, b) obumieranie larw nie zależy też od indywidualnych właściwości larw, ponieważ w powyższym przypadku występowałyby równomiernie u wszystkich żywicieli bez wyjątku, nie miałyby też miejsca stwierdzone zjawisko obumierania całych populacji, c) obumieranie larw zależy od gatunku żywiciela, jego płci i wieku, oraz pory roku w jakiej powstał układ „żywiciel — pasożyt”. Zjawisko to jest przy tym związane z niższą ekstensywnością i intensywnością inwazji.

Obumieranie larw w jamie ciała danego gatunku żywiciela (np. *Cyclops strennus strennus* Fischer) jesienią, przy jednoczesnym braku tego zjawiska na wiosnę, świadczy o wielkiej plastyczności układów „żywiciel — pasożyt” i ich zależności od środowiska drugiego rzędu.

Obumieranie larw w jamie ciała niektórych żywicieli można tłumaczyć jako wyraz pewnej reakcji obronnej żywiciela, przy czym reakcja ta jest silniejsza przy dużych liczebnościach populacji (największa liczba przypadków obumierania całych populacji).

ВЫМИРАНИЕ ЛИЧИНОК *DREPANIDOTAENIA LANCEOLATA* (BLOCH) У НЕКОТОРЫХ ПРОМЕЖУТОЧНЫХ ХОЗЯЕВ

Резюме

Замечено вымирание личинок *D. lanceolata* у 8 видов промежуточных хозяев (*Copepoda*). Личинки вымирают в разных стадиях развития: в шарообразной стадии, в стадии с каймой до инвагинации сколекса и в стадии церкоцисты. Установлено что вымирание личинок происходит у хозяев, характеризующихся незначительной экстенсивностью и интенсивностью заражения и зависит от вида хозяина, его пола, возраста и от времени года. Надвигается вывод, что ответственность за вымирание личинок несёт организм хозяина.

ON THE PHENOMENA OF THE WITHERING OF *DREPANIDOTAENIA LANCEOLATA* (BLOCH) LARVAE IN SOME INTERMEDIATE HOSTS

Summary

The withering of *D. lanceolata* larvae in eight species of intermediate hosts (*Copepoda*) was observed. The larvae wither in various development stages: in the spherical form, in the cystic form, before the scolex turns inside out, in the form of a cercocyst. It was found that the withering of the larvae occurs in hosts of a low extensity and intensity of invasion and depends on the species, sex and age of the host and the season of the year. It may be concluded that the withering of larvae is due to the organism of the host.